

DUBRAVKA OSTOJIĆ, *glumica*

IGRA PLAČA I SMIJEHA

NIVES MADUNIĆ BARIŠIČ

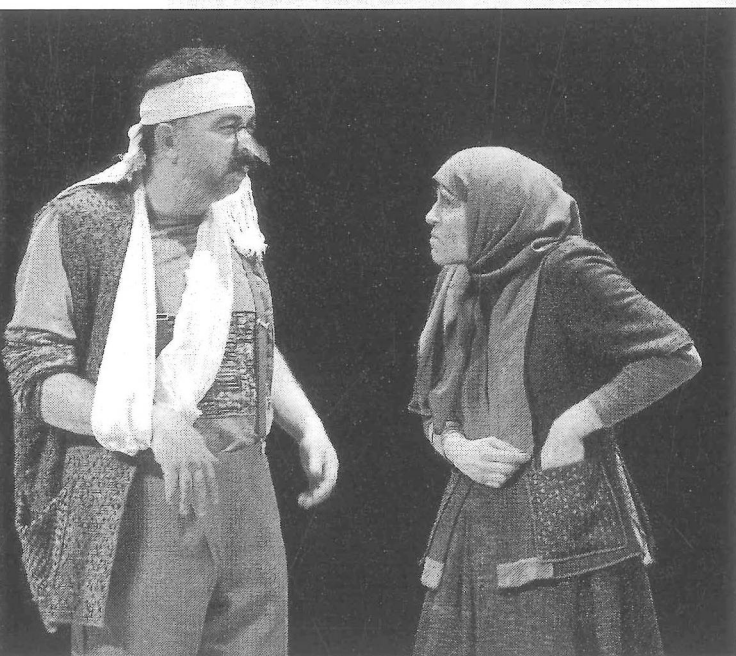
U povijesti kazališta često su mladi glumci igrali znatno starije osobe, no danas se to smatra znakom stilizacije u predstavi. Komedija Klupko Pere Budaka je realističke motivacije, ali u režiji Aide Bukvić (G.K. Komedija, 26. veljače 1999.) određeni su pomaci k stilizaciji vidljivi i u Vašoj ulozi. Igrate sedamdesetogodišnju babu Antušu koja vozi bicikl po sceni, pije rakiju i smije se skrivajući zube. Premda polazi od stilizacije,

ta se predstava doživljava realističnom i nadaje se kao novi realitet. Na koji način ste pristupili kreaciji te uloge?

Glumac u svakoj ulozi radi pomake od sebe, uvijek se pretvara u nekog drugoga - u babu ili djevojčicu, svejedno. A publika prihvaća igru, ona zna da na sceni nisu prave ubojice, pravi umirući, ali joj to ne smeta da ih doživi kao prave ako je predstava dobra. Publiku jedino zanima uvjerljivost priče i likova na sceni bez obzira na stil i stilizaciju. U kazalištu je uvijek prisutna određena sublimacija vremena i prostora, uvijek odabiremo elemente iz života, pa se to na kraju zove ovako ili onako. Publika ne razmišlja o tome tko sam ja, koliko imam godina i koliko sam mlađa od babe koju glumim nego gleda babu u kontekstu priče. Ako nije tako - ne valja.

Ako je lik koji glumac tumači jako različit od osobnosti samoga glumca, koristi li se glumac gestama i mišljenjima naučenima promatranjem drugih ljudi? Čije ste Vi geste i mišljenja ugradili u lik babe Antuše?

Svoje bake, ali i nekih drugih baka koje sam susretala u životu. Da ne moram koristiti masku u predstavi stalno rukom pokrivam usta kada se smijem zato da pokrijem bijele i zdrave zube koji bi me mogli demantirati rušeći vizualnu iluziju lika. Tek sam poslije shvatila da sam nesvjesno "skinula" neke drage osobe. Budak je odlično napisao lik babe Antuše. To je osoba koja točno zna što je dobro, a što

Pero Budak *Klupko*, GK Komedija
Žustra rasprava bračnog para: baba Antuša Dubravke Ostojić i Josina Damira Lončara. Snimio S. Novković

loše. U tim je godinama teško biti prilagodljiv pa nekada ne znaš je li to glupost, tvrdoglavost ili mudrost. Smiješna je jer se svemu čudi kao dijete i nije sposobna za neku veliku kombinatoriku.

Naš doživljaj ne proizilazi, dakle, nužno iz suodnosa realističnosti i stilizacije. Ako je najvažnije pitanje uvjerljivost glumca u liku ne svodi li se onda izgradnja uloga, ma koliko međusobno bile drukčije, na iste principe?

Naravno da sve uloge i svi komadi nisu isti, no za glumca je u svakom komadu najvažnije: kako i kojim sredstvima konkretizirati lik na sceni. Najkraći put

su točni odnosi i situacije jer je onda problem ovladavanja vlastitim emocijama puno manji. Najlakše je kad se čovjek uspije koncentrirati više na druge nego na sebe samog.

Ako je gluma kontrola a ne prepuštanje emocijama, ima li u Vašem poslu mjesta užitku?

Užitak je osnovni kriterij po kojemu se ja osobno ravnam i koji nikada ne laže. Izostanak užitka upozorava me na to da možda ja lažem. Meni je vrlo važno hoću li se nakon premijere veseliti svakoj novoj reprizi i dolaziti s pozitivnim uzbudjenjem na predstavu ili pak s nelagodom. To je možda subjektivan kriterij, ali u ovome je poslu malo toga moguće

objektivizirati. Pitanje je komunikacijskoga koda u kojoj se mjeri moj doživljaj podudara i prepoznaje u doživljaju gledatelja ili kritičara. Menzel je primjer takvog kazališnog hedonizma. On nam je govorio da i kada plaćemo ili patimo na sceni - moramo uživati u tome jer je sve to ipak igra. Mi se u Komediji na sreću često igramo. To je vjerojatno i razlog što sam već 11 godina "u braku" s Komedijom.

Jednom ste izjavili da o glumi ne znate ništa, što bi mogao biti sjajan poticaj upravo za bavljenje tim poslom i otkrivanjem njegovih tajni. I Sokrat je rekao da ništa ne zna, ali iza te je rečenice zapravo stajalo jako mnogo znanja.

Ne sjećam se te izjave. Što se Sokrata tiče on je druge navodio na to da filozofiraju, a ovdje ste Vi mene naveli da govorim o teoriji glume. A koliko je ljepše glumiti! Ipak znam nešto o glumi. Jako dobro znam kad loše igram i lažem, a znam kad sam dobra. Koji put znam i zašto. A to je najvažnije što treba znati, zar ne?

Peter Brook je zapisao da dobar redatelj pomaže glumcu da ostvari svoju vlastitu predstavu. Što Vi mislite o tome?

Brook je dobar redatelj upravo zato jer on to zna. Ograničavajući slobodu, redatelj pomaže glumcu da

zapravo pronade slobodu. Omeđivši ga u viđenju svoje predstave, olakšava mu rad određujući izbor elemenata iz života. Kostimograf i scenograf, a ne samo glumci i redatelj, svi oni imaju neku svoju viziju predstave, a moraju ostvariti zajedničko viđenje i cjelovitu predstavu. Redatelj bi trebao biti onaj koji objedinjuje te vizije. No njegova pozicija nikako nije natpozicija. Konačno, glumac je najživlji dio predstave jer kada premijera prođe, ipak ostaju glumac i predstava. I sve pokude ili hvale, osim od nekolicine upućenih, idu glumcima.

Menzel je jednom prilikom rekao da je redatelj nastao od lošega glumca - onaj koji je najlošije glumio otišao je i sjeo u gledalište i počeo režirati. Međutim, sve češća je pojava da u hrvatskom kazalištu glumci, i to vrlo dobri glumci, režiraju predstave. Zašto?

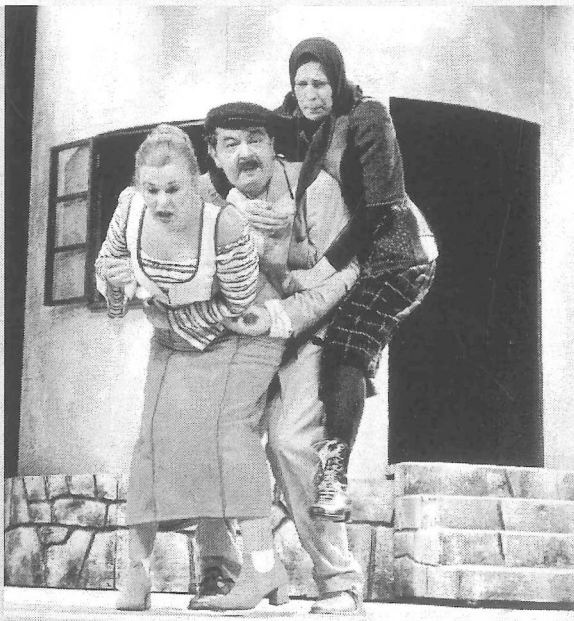
Zato što ima puno dobrih glumaca željnih kazališta koji radeći nezavisne projekte nalaze svoj izlaz i izraz. A nema toliko dobrih redatelja u ovom trenutku. No možda se situacija promijeni, možda će redatelji morati glumiti. Neki bi u tome sigurno "guštali".

Može li glumac raditi ulogu bez redatelja ?

Tužna je situacija kad to mora. Glumci su sretni kad mogu učiti od nekoga, ali kad osjete da znaju više od redatelja, moraju sami potražiti spas. Da ne bude "Sceno, otvori se !"

Ako je tome tako može li se uopće definirati tko je idealan redatelj, tko je idealan pisac, a tko idealan partner?

Znamo tko je idealan pisac. Ako je živ, to je onaj koji ne sjedi na probama a piše genijalne tekstove s puno ženskih likova. Idealnog režisera nema. A idealan partner? Hm... visok, zgodan...

Pero Budak *Klupho*, GK Komedija
baba Antuša Dubravke Ostojić, Josina Damira Lončara
i Roža Mirele Brekalo. Snimio S. Novković

Pero Budak *Klupko*, GK Komedija
 Jutarnja rakijica bračnog para: baba Antuša Dubravke Ostojić i Josina Damira Lončara. Snimio S. Novković

Slazete li s višegodišnjom tvrdnjom da je hrvatsko kazalište u krizi?

Posljednjih 16 godina, dakle otkako me zanima ono što se govori i piše o hrvatskom kazalištu, slušam i čitam o krizi u kazalištu. Najviše to slušam baš iz usta nas, kazališnih ljudi. Strašno nas i često ljuti površnost kazališnih kitičara, ali u isto vrijeme često ćemo i olako dopustiti da nas neki poluinformirani novinar ili voditelj hvali tako da o svima drugima govori loše. Da ne pokvarimo doživljaj svojoj taštini, a možda i zbog neinformiranosti mi prešutno pristajemo na površnost. Ideja da naša vrijednost raste ako tuđu umanjimo zapravo najviše od svega ruši ugled nas samih i cijele naše kaste. Naravno, ne poričem postojanje ozbiljnih problema, ali mislim da svaka ozbiljna obitelj, a kazalište jest jedna velika obitelj, mora svoje probleme rješavati u obitelji. Uz sve to,

posljednjih sam godina, unatoč krizi, vidjela doista mnogo dobrih i odličnih predstava.

Kazalište Komedija ima ozbiljnih problema s prostorom, od pitanja vlasništva nad kazališnom zgradom, do premlena prostora za ambicioznije predstave, preko problema s garderobama, pokusnim prostorima... Koje bi bilo najbolje rješenje tog problema?

Ja sam vezana uz ovu zgradu. Mi smo ipak kazalište na najvišoj nadmorskoj visini i rekreacija je penjati se na Kaptol. Teško mi je razmišljati o tome da ćemo se možda morati nekamo seliti. Činjenica je da Komedija ima velik ansambl sastavljen od glumaca i pjevača, baleta i orkestra i da nam je katkad tijesno. Naročito u operetama i mjuziklima i to ne toliko na sceni koliko u tijesnim "uličicama" među kulisama sa strane. Najbolje bi bilo da ostanemo gdje jesmo, a da za veće projekte dobijemo još jednu scenu. Ali negdje blizu Kaptola 9.